

Paracols, 1068: «lo. voc. *Paracols*» «afr. S. del castell de Malla (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 449, 450).

5) *Paracolls*, castell d'Hospitalers, cap al Segre mitjà, formant part de la Baronia de Rialb (afl. dr. del Segre, entre Ponts i Artesa): 1259: «domum Hospitali St. Salvatori d'Isot --- villam de *Ça Sentiu* --- sororem Geralla de *Peracolibus*, comendatrix domus Sti. Salv. d'Isot (MiretS, *Templ.* p. 211); 1261: la mateixa Geralla de *Paracols* comendadora de *Isot et de Grailone* (Miret. *Templ.* 20); aquí escrit, bis, *Par-*, amb *a*) 1261: *Paracols* (junt amb Grealó: Miret ib. 211); 1263: Guirala de *Paracollibus*, junt amb el preceptor d'Isot (Miret, ib. 211); 1359: *Paracolls* 5 focs en la Bar. de Rialb (*CoDoACA* XII, 24). Potser també són del (4) o (3): 1185: G. B. de *Paracollo*, i 1175: *Brnd. de Paracols* (*Cart. Poblet*, pp. 192, 189). Però els següents correspondran més aviat al (3) o bé (1, 2); 1142: Sig. H. Guill. de *Paracollis* (col. I. Moreau LX); 1165: *Paracols*, cit. junt amb *Seguer* (RLR III, 287); 1186: Bn. Bra. de *Paracollis* (*Cart. du Temple*, f° 61); 1265: «adjacencia de *Paracols*» (*InuLC*. s. v. *pedra*).

També occità. Dos a l'Aude: 6) *St. Jean de Paracol*, mun. 8 k. al SE. de Chalabre, 1166: *Paracollum*, i altres tres mencions, en sing., 1320, S. xv; 1780: *Paracols* 1371-1589; 7) *Paracols*, «local. disparue» te. Ouveillan (*Paracol*, 1497) (Sabarthès, *Di. Top.*). I amb el tractament fonètic gascó «-L' > -č 8) en el Caserans, *Paracoch*, edif. te. Moulis (Arieja).

ETIM. Es podria pensar en un cpt. de *pera* PETRA (com suggeria Alart), però no serà: perquè hi ha *par-* en quasi totes les mencions antigues: i en les occitanes, hi caldria *peir-*.

Renunciem també a agermanar-lo amb el tipus cpt. de PALATIUM, del grup de *Palafrugell*, *Paraldà* etc. (per més que PALATIUM COLLIS 'palau del turó' fos una idea simple i atractiva), però ho descartem no havent-hi rastre de *-az* o *-au* a la fi del primer membre. No pensem tampoc en un suposat *cols* CAULES o un **-cols* per *còdols* (com insinua Alcover, *BDLC* IX, 33), perquè totes les dades coincideixen en *-oll*, i s'hi oposen tant això com les *-cb* (i *o*, no *au*) del gascó.

És més senzill: realment un compost de *parar* amb *coll*, en un sentit com 'parar compte, posar atenció': «en passar per aqeixos llocs: no t'hi estimbis en els trenc-colls!», com suggereix Skok, (*BbZRPb.* xxvii, 40), afegint-hi més proves occitanes.

Observem en efecte, la naturalesa dels llocs: són cingles el (2); una collada escarpada en (1); un castell roquer el (3), el (4), el (5), i amb caràcter més o menys clar o transitori en tots. Es tracta, doncs, d'un NL ben paral·lel al de l'indret dit *Para-conte*, dalt de la serra entre l'Empordà i el Vallespir (te. Maçanet-St. Llorenç de Cerdans); oït: *parəkóntə* a Costoja (XXIV,

76.23), lloc que precisament ha de ser molt proper a (1).

PERACALÇ. En apèndix tractarem d'aquest nom, ben separat i independent, que designa llocs diversos del de *Paracolls*. Però amb l'avantatge de destruir confusions que s'han fet de vegades entre aquests dos parònims (a *Peracalç* (2) se li ha dit erròniament *Paracols*).

1) Antic llogaret del NE. del Rosselló en el te. de Clairà, prop de Pià i de Calce, més conegut com designació d'un pont important de pas damunt el riu Aglí.

MENCIONS ANT. . S. x: *Petracalce* (Abadal, *Eixalada*, p. 189); 968: (id. ib. 189). Tant Pià com Clairà són vora l'Aglí, uns 8 k. aigües avall del punt en què hi baixen els de Calce, en travessar la ribera; 1204: R^o de *Pera caux* (*Cart. Alart-Henry* III, 5); 1203: *Petra Calze*, 1208: *Petra Calze*, 1252: «*Gi. de Peracaus*»; 1278: «R. de *Pera caus*, fusterius»; 1334: «operi pontis Aiglina de *Peracaus*»; 1361: «Pont de *Peracaus*»; 1368: «obrer del pont de *Pera caus*»; 1413: «pontem dirutum vocatum de *Pera Cals*, sobre l'Aglí» (cites de l'*InuLC*, s.v. *cals, calsa, pera, pedra*).

Ponsich (*Top.* 35) hi afegeix «villa *Petra Calce*» anys 928, 959; ecclesia S. Jacobi de *Peracaus* 1338, 1342, «pas del Aglí, de Sant Jaume» 1511, *St. Jaume de la Ribera* S. XIX i algun altre.

L'*ETIM.* es troba a base de la frase 'tapar una porta o pas a *pedra i calç*', que justament era ben usual en el Ross.; «habean tapare a *pera e caus* omnes portas» a. 1363 (*InuLC*, A. 135). Però no ho era menys, ni menys antiga en català central, i aplicat no sols a tapar sinó a construir: p. ex. en un document de 1041 s'exigeix al beneficiari que construeixi una «turrim a *petra et calce*» (F. Marsà, *Congr. Onom.* 1955).

2) Poblet i veïnat del Pallars central, agre. a Montcortès; *prakáls*, oït a La Pobleta de Bellvei (Casacuberta 1920). Me l'anomenen (1958) *prakáls* o *perakáls* veient-ne les cases de les muntanyes damunt el Collegats, a l'E. del congost, prop del Tossal de Pessó, 4 k. al S. de Montcortès. 1359: *Peracals* (erradament per *-atals*). (*CoDoACA*, 79).

Potser és una menció antiga d'aquest lloc o bé un duplicat [3] que en tot cas es referiria a un lloc pròxim en el Baix Pallars o Conca de Tremp: En la regió veïna d'Urgell, en 1033, el Comte d'Urgell donà unes viles al monestir de Tavèrnoles «usque ad Angularis et usque in *Peracalz* et sic ascendit usque in terminum de *Rubies*» (*Cart. de Tavèrnoles*, doc^o 2; Abadal, *Pa. R.* 62*; en l'ed. del cartulari s'ha imprès *Petecalz*, 65.17, doc. on se cita també Castellbó, però, deu ser err., desmentida per Abadal). No és possible identificar amb seguretat (per més que *Angularis* es podria referir a les corbes que fa la Noguera en